

A köztünk élő Szépe György

2016. április 19-én töltötte be életének 85. évét. Töltötte volna, ha – de mégis.

Szépe Györggyel (nyelvész) szakmai fórumokon kívül számtalan egyéb (köztük sokszor váratlanul ható) helyzetekben is volt alkalmunk találkozni: ismerősként, munkatársként, tanítványként vagy éppen barátként egyaránt. Tevékeny ember volt (sokan tapasztalhattuk ezt közvetlenül), percenként lephetett meg kérdéseivel, ötleteivel, ajánlataival.

Egész életét pragmatizmusra törekvő alapállásból élte meg. Az elsők egyikeként lelkesedett a nyelvészet Chomskytól származó új paradigmájáért; sokunkat lelkesített is a nagy elmélet iránt, az adódó részfeladatok vállalására, de sohasem felejtette el, hogy a kutatónak mindig vissza is kell adnia abból a társadalmi tőkéből, ami ráfordított (olvassuk ezt ki saját középiskoláiról szóló soraiból vagy nővérenek visszaemlékezéseiből). Hogyan másként, mint hogy hasznossá teszi tudását. Számára nem a nagy elmélet volt az igazi válasz-terep, hanem az alkalmazott nyelvészet vagy egyenesen a hasznos nyelvészet (akadémiai doktori munkájának témája). Prószéky Gábor áttekintése is ezt segíti: miféle kutatási témák lehetségesek a tíz évvel ezelőtt keletkezett tézisekből.

Aztán ha jobban belegondolunk, pragmatizmusnál többről van szó: arról a belső igényről, mely a feladatok nagyságának mérlegelése helyett mindig és azonnal a feladatok tőle telhető legjobb megoldására törekszik. Munkásságának, általában egész életének alakulásában gyakran és szívesen tulajdonított döntő szerepet a véletlennek. Túlzott, de a magyar nyelvészet (meg néhány társtudomány, meg néhány nemzetközi projektum, meg mi minden és ki mindenki más) legyen csak hálás a véletlennek, amiért annyi gyakorlatias hasznot hozó feladatot sodort az útjába. Olyan időkben élt, amikor legendás diplomáciai érzéke sem jelenthetett biztos védelmet kevésbé szeretett feladatok ellen, nagyobb lélegzetű munkái¹ pedig bizonyítják, hogy ha a körülmények egyszer hosszabb ideig egyetlen témára szorították volna, a *Magnum Opus* kiemelkedő elméleti értéket képviselne.

¹ Például (a) Az alsóbb nyelvi szintek leírása. In: Károly Sándor–Telegdi Zsigmond (szerk.) *Előkészítő dolgozatok a magyar nyelv generatív nyelvtana témaköréből = Általános Nyelvészeti Tanulmányok* 1969/VI. 359–466. (b) Nyelvészeti jegyzetek Arany Jánosnak „Valami az asszonánczról” című tanulmányáról. *Magyar Nyelvőr* 1969/63. 1–31. (c) A magyar betűállomány fonológiai szerkezetének elemzéséhez. *Általános Nyelvészeti Tanulmányok* 1974/X. 153–179.

Szépe György nemcsak „köztünk” él. Vajon hogyan gondol rá az a kosárlabdaedző, akivel annak szakmájáról konzultált, mert egyébként oly’ unalmas lett volna steril mozdulatlanságba rögzítve feküdni – alig órákkal a szívműtétjük után? Alkalmi találkozások szereplőitől mennyi érdekes és tanulságos apróságot tudhatnánk meg róla... Folyóiratunk a maga módján közli azokat a momentumokat, amelyek teljesebbé teszik az alapító főszerkesztőjéről őrzött emberi és szakmai képet.

Köszönjük a családtagok, barátok, tanítványok hozzájárulását a megemlékezéshez. Külön köszönet Horányi Özsébnek, aki e számunk szerzőinek többségét felkérte, illetve az írások nagy részét rendelkezésünkre bocsátotta.²

A szerkesztő

² Szépe György természetesen ismerte és hivatalos írásaiban, publikálásra szánt munkáiban követte a helyesírási szabályokat. A különírás híveként azonban ragaszkodott egy-egy szabálytalan különírás vagy kötőjelezés becsempészéséhez, ha ezzel a könnyebb megértést támogatta, mondatainak tagolása érdekében pedig nemegyszer vállalta a központosási szabályok áthágását. Az ilyen esetek „kijavítása” voltaképpen „hamisítás” lett volna. – Tekintettel a lap jelen számának törzsét képező *Hasznos nyelvészet* 2006-ban született szövegére, ez alkalommal mindenütt egységesen a (jelen év szeptember elseje előtt még elfogadható) régi helyesírási szabályzathoz alkalmazkodtunk.